

ЕВАНЂЕЛИСТ

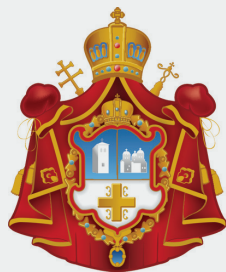
ПАРОХИЈСКИ ЛИСТ ЦРКВЕ СВЕТОГ МАРКА | БЕОГРАД

Година XII, број 47, октобар-новембар-децембар 2022, излази тромесечно

БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

ISSN 2217-5512

ЛИСТ ХРАМ СВЕТОГ АПОСТОЛА И ЕВАНГЕЛИСТЕ МАРКА

Са благословом Његове
Светости Патријарха српског господина
ПОРФИРИЈА

ЕВАНЂЕЛИСТ, БРОЈ 47

октобар-новембар-децембар 2022.

/ излази тромесечно /

БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

ЕВАНЂЕЛИСТ

ПАРОХИЈСКИ ЛИСТ ЦРКВЕ СВЕТОГ МАРКА | БЕОГРАД

Година XII, број 47, октобар-новембар-децембар 2022, излази тромесечно

НАСЛОВНА СТРАНА

Сретење Господње

Фреска, манастир Високи Дечани

ПОЛЕЂИНА КОРИЦА

Црква Светог Марка у Београду

Фотографија: Нинослав Златановић

ЕВАНЂЕЛИСТ

ИЗДАВАЧ

Црква Светог Марка – Београд
Архиепископија београдско – карловачка

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Архимандрит Нектарије (Ђурић)

ОПЕРАТИВНИ УРЕДНИК

Презвитер Владимир Пекић

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК И ДИЗАЈН

Душан Тодоровић

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Протојереј Ђорђе Стојисављевић

Вероучитељ Немања Протић

Вероучитељ Дејан Ристић

Публициста Јања Тодоровић

Контакт:

Булевар краља Александра бр. 17

тел: +381 11 3231 940

факс: +381 11 3346 158

Штампа:

Штампарија Српске Православне Цркве
Краља Петра 5, Београд

Електронска адреса:

info@crkvasvetogmarka.rs

Тираж:

3000 примерака

Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

CIP - 271.222 (497.11)

Излази тромесечно

ISSN 2217- 5512

COBISS.SR-ID 183164172

www.crkvasvetogmarka.com

Д

раги наши парохијани и суграђани, живот Цркве је споља гледано једноличан. Међутим, Црква живи и дише Духом Светим и слављењем Бога и његових светитеља током читаве године. Због тога било који период године јесте изненађујуће богат и тешко га је изразити ограниченим искуствима људског постојања.

У овом броју нашег заједничког листа *Еванђелист*, жеља је најпре да свима вама нашим суграђанима и парохијанима представимо часопис у другачијем светлу, чувајући кроз то и традицију коју он носи као једини лист београдских храмова. Желимо кроз текстове о великим празницима које смо прославили попут Божића, Богојављења и Светог Саве, али и оних наступајућих, као што су недеље пред Велики пост, да понудимо не само готова решења, већ да укажемо да је језик којим Црква говори богословље. Упоредо са тим, намера уредништва је да кроз визуелно промењен и обогаћен изглед часописа пренесемо поруке које собом носи богат живот Цркве коју сви заједно сачињавамо. Коначна идеја је у томе да свако ко у своје руке узме лист *Еванђелист* буде мотивисан да промишља о својој вери и њеном значају и месту у животу. Уколико и један од текстова то подстакне, онда смо сви неизмерно богатији.

Архимандрит Нектарије (Ђурић)

Главни и одговорни уредник часописа / **ЕВАНЂЕЛИСТ**

архим. Нектарије (Ђурић)

ФОТОГРАФИЈА:
СВЕТИ САВА, МОЗАИК,
ЦРКВА СВЕТОГ МАРКА У БЕОГРАДУ

НЕ МОЖЕ ПРОПАСТИ СИН ТОЛИКИХ СУЗА

Свети Августин – Светитељ
сазdan од мајчиних суза

• др АЛЕКСАНДАР МИЛОЈКОВ, теолог

Мајчина љубав је најсличнија божанској. Највећа не само међу људима, него и међу анђелима је управо Мајка – Пресвета Богородица. Мајчинство је капија Тајне спасења човека и света, капија кроз коју Бог долази и постаје човек.

Многи су примери, како у Библији, тако и у потоњој историји Цркве, да су многа деца од Бога измољена родитељским молитвама, а посебно молитвама мајки. Многи су светитељи васпитавани у хришћанским крилима својих мајки. Мајке су те које су засејале семе вере у њиховим душама. Мајке су то семе заливале, молитвом, бригом и васпитањем. Много је таквих примера – од Светог Григорија Богослова, па до Светог Василија Острошког, Светог Саве и многих других Светила Цркве Христове. Није реткост да уз сина Светитеља стоји и његова мајка Светитељка – шта више, да је светост мајке семе светости сина.

Свети блажени Августин

Један од дивних примера, у Царству Светих, јесу Света Моника, као света мајка и Свети Августин Ипонски, као њен свети син. Августин је рођен у Тагасти, у римској провинцији Нумидији, на северу Африке, 354. године. Отац Патриције

Пресвета Богородица, црква Светог Марка у Београду

је био државни службеник, а мајка Моника ревностна хришћанка. Августин је био њена велика брига током целог живота. Као младић, током школовања, био је веома немирног духа, склон разним младалачким пороцима. Ступио је и у ванбрачну везу, у којој је добио сина по имену Адеодат (ово латинско име буквално значи – од Бога дан, тако да одговара српском имену – Богдан), којег је нажалост изгубио 390. године. Мајка је желела да се та веза прекине и да млади Аурелије (Августин) ступи у законити брак. Веза је прекинута, напором мајке, али до хришћанског брака никада није дошло – мајчина брига, њене сузе и молитве за немирног сина, одвеле су Аурелија на један други пут.

Августин је, као млад, упао у манихејску јерес, где је, као њихов ученик, провео девет година (од 374. до 383. године). Поред синовљевог немирног живота, ово је била још једна велика

рана на срцу његове мајке Монике, која није престајала да се у сузама моли за свога сина и да тражи начин да га приведе Христу и православној вери. Мајка је била огорчена због ове заблуде њеног сина, да је престала да са њим живи у истој кући. Ипак, није престајала да се за њега моли. О овоме, касније у свом знаменитом спису *Исповести*, говори сам Свети Августин. У свом исповедању Богу, Августин пише:

„Пружио си руку своју с висине (Пс. 144, 7) и из дубоке таме извукао си душу моју (Пс. 86, 13), када је пред Тобом ради мене плакала мати моја, верна слушкиња твоја, више него што мајке оплакују телесна погребенија. Јер видела је моју смрт, вером и Духом (Гал. 5, 5), којег је од Тебе имала, и услишио си је, Господе. Услишио си је и ниси презрео њене сузе, док је лијући их њима натапала земљу испод очију својих, на сваком месту њене молитве – услишио си је. Јер

одакле онај сан, којим је утешена, те је пристала да са мном живи и да са мном дели једну трпезу у кући? То је раније одбијала да чини, супротстављајући се и протестујући против богохулности моје заблуде. Видела је, наиме себе како стоји на неком дрвеном метру и да јој прилази младић у сјају, радостан и насмејан, док она беше тужна и тугом сломљена. Када ју је упитао за разлог њене жалости и свакодневних суза, како би је, по обичају, поучио а не како би од ње сазнао, и када је она одговорила да јадикuje због моје пропасти, заповедио јој да буде мирна и позвао је да се окрене и види да сам и ја тамо где беше она. Када се окренула, видела је мене како тик уз њу стојим на истом метру [латински *regula* – метар, мера, правило. Августин овде под „метром“ мисли да меру, односно правило вере – на праву веру]. Одакле ово, ако не зато што су уши твоје биле приклоњене њеном срцу (Пс. 10, 17), о Ти добри и свемогући, који се тако бринеш за сваког од нас, као да се само за једног бринеш, и тако се за све бринеш, као да се бринеш за сваког појединачно.

Такође, одатле је и оно, када ми је мајка причала о свом виђењу и када сам ја покушао да га протумачим тако да не очајава да ће брзо она бити тамо где сам ја, без икакве задршке је наставила: „Не“, вели, „није ми речено: Тамо где је он, бићеш и ти, него: Тамо где си ти, биће и он“. Исповедам ти, Господе, сећање моје, колико могу да се сетим (о чему више пута нисам ћутао), да ми је већи био тај твој одговор преко брижне мајке, што се није поколебала мојим

тумачењем, које је било тако слично њеном, а ипак погрешно, и што је тако брзо приметила оно што је требало приметити (што ја заиста, док ми није рекла, нисам приметио) и то ме је тада више потресло од самог сна, којим је побожној жени проречена будућа радост, знатно раније него што ће се десити, ради утехе због тадашње бриге. Јер протекло је од тада готово девет година, у којима сам се ја ваљао у оном дубоком блату (Пс. 69, 2) и тамо лажи, када сам се често покушавао дићи и ударао још јаче, док она чедна удовица, побожна и трезвена, какве Ти љубиш, већ радоснија због наде, али не губећи ревност плача и уздаха, није прекидала да пред Тобом у свим сатима својих молитава плаче за мном; и до Тебе допираху молитве њене (Пс. 88, 2), а Ти си ипак допустио да се још увек ваљам и уваљујем у ону тмину.

Дао си јој и други одговор, којег се присећам. Наиме много тога изостављам, зато што журим да Ти исповедим ствари које ме више тиште, а многе и нисам запамтио. Дао си јој, дакле други одговор преко твог свештеника, неког епископа који је образован у Цркви и извежбан у Твојим књигама. Када га је моја мајка замолила да изволи да са мном поразговара и оповргне моје заблуде, те да ме одучи од зла и научи добру (јер је он то чинио, када би наишао на, за такве ствари, способније људе), није хтео – што је, како сам касније схватио, заиста било паметно. Одговорио је наиме да сам још увек неспособан за учење, због тога што сам надут новотаријом оне [манихејске] јереси и зато што сам, како му је то моја мајка открила, већ многе неуке људе смутио безначајним питањима. „Пусти“, рекао је, „нега га тамо. Само се моли за њега Господу; читајући ће сам открити каква је то заблуда и колика безбожност“. Упоредо са тим јој је испричао да је и њега, као дечака, његова заблудела мајка увела међу манихејце, те како је готово све њихове књиге не само прочитао него и преписао и како му је постало јасно, без ичијег оповргавања тог учења и убеђивања, колико се треба клонити од те секте – и тако се од ње и удаљио. Када јој је ово испричао и када она није хтела да се умири, него је навалила да га још више моли и да обилније плаче, како би се он срео са мном и продискутовао, он јој је, већ помало љут што му досађује, рекао: „Иди од мене, тако ти живота, не може пропасти син толиких суза“. Како ми је у нашим разговорима често спомињала, ово је доживела као глас са неба.“ (Исповести XIII, 11.19.-12.21.).

Пресвета Богородица са Христом

Мајчине сузе су услишене. На Велику суботу, 387. године, Свети Амвросије Милански крстио је Аурелија Августина. Недуго затим, његова мајка, Света Моника се упокојила – дочекавши да сина види покајаног и крштеног. Године 391. Аурелије Августин постаје свештеник, а 396. епископ града Ипона. Као епископ Ипонски упокојио се 28. августа 430. године, са покајничким 51. Псалмом на уснама. У календару Светих, Православна Црква га прославља 15/28 јуна.

Заиста није пропао син толиких мајчиних суза. Не само да није пропао, него је засјао светомљу мајчиних суза. Божјим промислом и Божјом благодаћу, немирни Аурелије се смирио, крстио, постао свештеник, потом и епископ и, на крају – Свети Августин. Светитељ саздан од мајчиних суза.

• Текст и превод са латинског

ПРОТИВОТРОВ РЕЛИГИЈСКОЈ БЕСМИСЛЕННОСТИ

Оваплотивши се, Логос се оденуо у смирење и њиме нам говорио у нашем телу

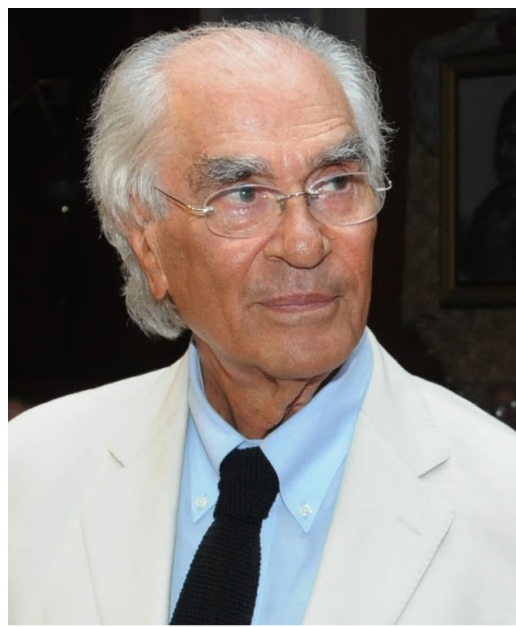

• ХРИСТО ЈАНАРАС, теолог

Шта тачно настављамо да светкујемо на празник Рождества Христовог – Божића, у нашим друштвима западног типа данас?

Вероватно оно што сама реч каже: Рођење Христово, независно од тога шта ко о Христу мисли – да ли је Он, на пример, био Бог који је постао човек, само оснивач још једне религије, или, напосто, обичан харизматик моралиста, изузетан философ, романтичан социјални реформатор. По себи је јасно да сви признајемо посебну Христову улогу у људској историји и препуштамо се навици прослављања Његовог рођења.

У првом случају, да је Он Бог који је постао човек, каква логичка утемељења (утемељења причасног искуства) може имати човек данашњице у друштвима западног типа? Како је могуће да Христос, једна историјски лоцирана људска особа, са егзистенцијалним ограничењима људске природе, буде сâмо Узрочно Начело свега постојећег – Бог Творац васионе?

Христо Јанарас

У оквирима нашег живота у друштвима западног типа, изгледа да не постоји језик, ни за трагање, ни за одговор на једно овакво питање. Људи су се некада борили да најпре одгонетну загонетку постојања свега постојећег, као

**ТАКОЈЕ ЈЕ ХРИСТОВО
ВАСКРСЕЊЕ ИЗ МРТВИХ
ЊЕГОВА ОПИПЉИВА СЛОБОДА
ОД ЕГЗИСТЕНЦИЈАЛНИХ
ОГРАНИЧЕЊА ЉУДСКЕ
ПРИРОДЕ КОЈУ ЈЕ
УЗЕО НА СЕБЕ**

што се данас боре да сазнају тајне материје, да би је експлоатисали. Свака борба рађа и неопходан језик за одређени подухват. Другачији је језик истраживања догађаја постојања од језика ефикасности експлоатације.

Данас нам представници Цркве, која је догађај, институционализоване као „преовлађујућа религија“, говоре о очовечењу Бога, али не језиком борбе да се расветли загонетка постојања, већ језиком ефикасности експлоатације. Говоре о речима „љубите једни друге“ (Јн 13. 34), које је Христос изговорио, али их очигледно схватају као рецепт утилитарног морализма – могао је да их изговори и Махатма Ганди. Говоре и о „миру“ који је благовестио Христос – диван је и тај комфор блаженог живота нас као биљки. Углавном говоре мноштвом стереотипних и по себи јасних ствари, речима и фразама које функционишу само као религијски клише, без икакве рефлексије искуствене непосредности, као што је случај са свим аксиомским начелима идеологија и догми а priori.

Киша проповеди, поплава штампане религијске речи, радио станице које

продају религију за душевну потрошњу, док пресудно животна питања остаје без одговора: Како је могуће да се неприступни, „свима оностранни“ Бог, неизрецив, непојмљив, невидљив, несхватљив, поистовети са људским новорођенчетом у коњским јаслима? Које понуђено тумачење догађаја постојања може да расветли ту нелогичност? Да ли прибегнути лакоћи бесмислице „натприродног“, то јест магијским тумачењима абрака – дабра? Међутим, позивањем на „натприродно“ човек је измислио многе религијске бајке. Реч црквеног искуства никада није прибегавала да се изговара на „натприродно“, а ехо ове црквене речи одјекује код Достојевског, када оптужује „чудо, мистерију и моћ“, као три свемоћне силе зла које поробљавају човека.

Дискретно и пажљиво Исак Сирин предлаже опитно уверавање у смисао Божића, а његове речи су потпуно актуелне скоро тринаест векова. Прихвати смиреноумље, каже велики Исак, оно је једино опитно уверење, егзистенцијалне слободе од сопствене природе, коју човек може да има. Уколико дођеш до тог опитног уверења, уверићеш се да је смиреноумље „одећа Божанства. Оваплотивши се, Логос се оденуо у смирење и њиме нам говорио у нашем телу“.

У подвигу борбе за тумачење и расветљење егзистенцијалне загонетке,

први проблем је проблем слободе. Не слободе као могућности избора, како је данас детиње схватамо, већ слободе од ограничења које нашем бићу намећу дате нужности наше природе: потчињеност времену, простору, пропадљивости и смрти. Прво што нас занима је: да ли слободе од природе евентуално може бити у догађају постојања.

Тумачење које предлаже црквено искуство види у Божићу опипљиву (историјски оваплоћену) слободу бића Божјег од сваке нужности предодређења, нужности коју би претпостављала Његова божанска природа или суштина. Бог јесте Бог, али је Он и егзистенцијално слободан од свог божанства, слободан да „кенотички“ постоји и као човек – у Његовом очовечењу опипљив је тријумф егзистенцијалне слободе личности у односу на његову природу. Такође је Христово Васкрсење из мртвих Његова опипљива слобода од егзистенцијалних ограничења људске природе, коју је узео на себе.

Сви ови крајње релативни појмови су у замци граница нашег света, а то су границе и нашег језика. Зато лако склизну у идеологију. То Исак Сирин, сигурно са болом, познаје, и његов предлог тумачења Божића свесно избегава замку појмова. Он позива на непосредно искуствено опипавање (доживљај) тумачења, на практично сагледавање начина постојања који ослобађа од прописа природе. А тај начин је „кеносис“, смиреноумље. „Свако ко се одене у одећу, у коју се Творац оденуо“ – сагледава на свом телу слободу од створености.

„Откривење“ које има црквено искуство, све у свему, своди се на три речи:

Света Тројица

„Отац“, „Син“, „Дух“, које указују на Узрочно Начело свега постојећег као слободе од есенцијалне индивидуалности, предодређене природом или суштином. Слобода од индивидуоцентричности не значи одрицање од самосвести о различитости, већ њено остварење кроз егзистенцијалну динамику односа, самопревазилажења, љубави. Љубав није етички квалитет, већ начин постојања Бога, начин слободе.

Име „Отац“ упућује, не на индивидуални его, већ на однос са „Сином“ и „Духом“, такође и свако од друга два имена. Тај начин постојања као слободе открило је Витлејемско Новорођенче поневши смирено тело, то јест, опипљиву „одећу Божанства“.

Поред безнадежне поплаве религиозних проповедничких бесмислица, постоји непроцењиви дар живота – Исак Сирин.

• Са јелинског превео Дејан Ристић

МОНАХА НАДАХЊУЈЕ ЖИВОТ У ДУХУ СВЕТОМ

Разговор за београдски часопис *Еванђелист*

• Епископ ИЛАРИОН НОВОБРДСКИ

Шта човека, особито младог, подстакне за монашки начин живота? Како бисте то данас описали на основу Вашег, али и искуства ваше сабраће у манастиру Дечани?

❖ Од настанка организованог монашког живота, а и пре тога, Хришћани, и мушкарци и жене, млади и стари, из различитих слојева друштва су се, из истих разлога, за њега опредељивали. Небеска слобода, извојевана подвигом, вековима је очаравала све оне који нису налазили разрешење од тескобе нашег постојања у овом свету. Монаштво је одувек било алтернатива свету који у злу лежи; сведочанство да је „наше живљење на небесима а да на земљи немамо постојаног града.“ Манастир је град у чијем је срцу храм са олтаром на коме се приноси новозаветна бескрвна жртва. Манастир је Васељенска Црква у малом. Манастир је, заправо, сами Христос који прима децу Божију под своје окриље.

Епископ Иларион Новобрдски

• Да ли бисте могли да опишете како изгледа свакодневица у манастирима Дечани и Драганац?

❖ Свакодневица у нашим манастирима на Косову и Метохији протиче у складу са вековним, монашким, општежитељним поретком који нам је Свети Сава донео са Свете Горе Атонске, а који се примењује у складу са могућностима сваке монашке заједнице понаособ. Дан монаха би требало да почне у миру и тишини ноћи у молитвеном труду као припреми за литургијско сабрање и Свету Евхаристију као централни догађај у животу Цркве. У дан монаси улазе причешћени Живим Богом и окрепљени заједничком трпезом, настављајући свој труд и подвиг кроз бригу о повереном им домаћинству и предивном Божијем свету у складу са својим даровима. Мо-

нашке заједнице су одувек биле места утехе и ходочашћа; места сусрета и саборовања. У уређеним манастирима се настоји да се очува тиховатељна природа монашког живота поред примерене отворености ка верницима којима је потребна реч спасења, а што и монашку заједницу чува од самодовољности и нецрквене изолованости. Манастирски живот је, укратко, монотон својом спољашњом формом док је, заправо, изненађујуће динамичан и надахњујући.

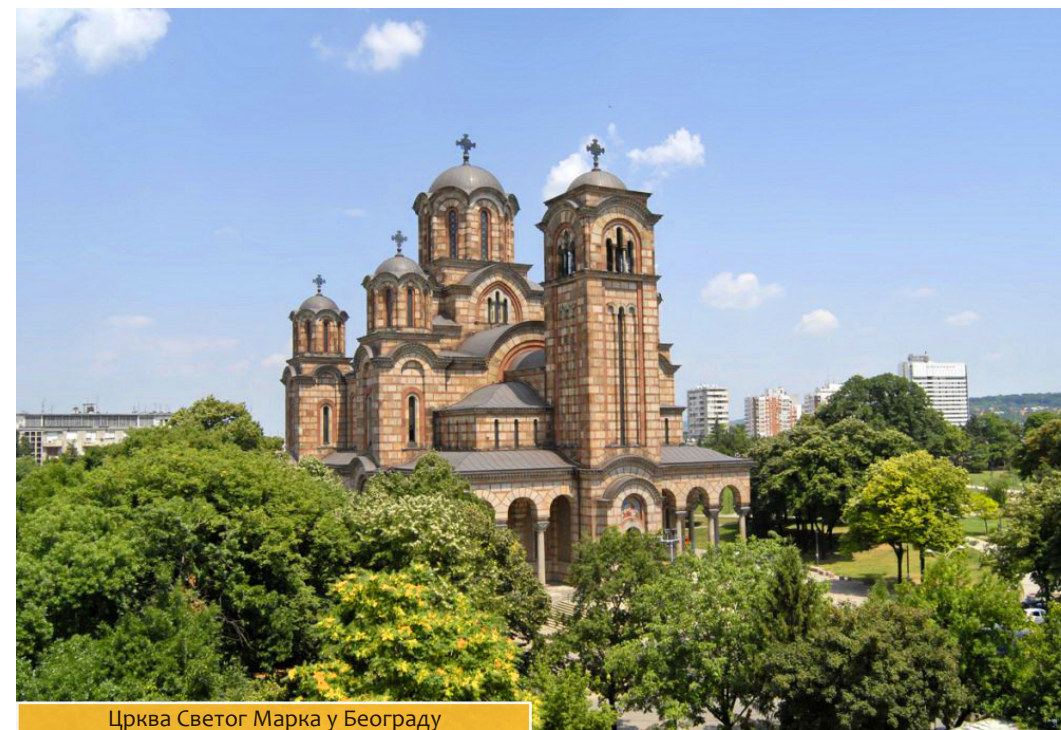
- Шта то покреће монаха да у споља гледано, стриктно утврђеном ритму манастирског живота не упадне у колотечину него да проналази смисао и открива Бога?

❖ Монаха надахњује скривени живот у Духу Светом. Доживевши „разговор“ са Богом он још више воли свет и све што је у свету иако се тога одрекао. Монахова саборност се рађа из његове исихастичке сабраности која га уводи у тајну „саборовања“ са Пресветом Тројицом да би га касније извела на пространо место на коме, раширивши руке, жели да подели радост доживљеног сусрета са целим светом. Сваки човек, а не само монах би, заправо, требало да се осамљује да би саборовао, да пости да би се насладио, да се ограничава да би се ослободио, да се уздржава да би волео.

- Крштени сте у цркви Светог Марка и долазили у њу на богослужења. Како бисте описали то време и шта је оно за Вас значило?

Манастир Драганац, 14. век

Црква Светог Марка у Београду

❖ У навечерје празника Светог Саве Српског крштен сам, у породичном дому, од стране, недавно преминулог, протојереја – ставрофора Саве Поповића, нашег тадашњег пароха који је служио при Храму Светог апостола и еванђелисте Марка. Овај храм је за моје детиње поимање био Црква. Када би се рекло – Црква, ја бих пред собом видео цркву Светог Марка. Није случајно, мислим, ни то да су моји родитељи моме рођеном брату дали име „наше Цркве“. Близу ње смо ишли у обданиште и школу крај ње смо се играли јурећи Ташмајданским парком, крај ње сам се носио са кошавом док сам журио да не закасим на часове у Петој београдској гимназији, у цркви Светог Марка сам удисао небески мир заједно са мирисом воска и „правог тамјана“.

- За крај разговора, који су кључни разлози које бисте навели нашим парохијанима и суграђанима да живе црквеним животом?

❖ Црквени живот је једини живот који има смисла. Може да се каже и да ван Цркве и нема живота. Створени смо за Живот у благодатној заједници са Богом коме треба да приводимо и приносимо сву творевину. Смисао, радост постојања у сусрету, култивисање и разрешење свих наших страхова те остварење у љубави кроз саживљавање са Творцем и творевином, по мом скромном искуству, могуће је само у евхаристијском и литургијском догађају који зовемо: Црква Христова.

• Разговор водио
презвитер Владимир Пекић

СВЕТА ТАЈНА БРАКА

Хришћански брак подразумева стално ангажовање и рад на изградњи ове благословене заједнице

• Презвитер АЛЕКСАНДАР САВИЋ

Знамо да је брак постојао и у старим цивилизацијама, а из Светог Писма знамо да је Господ установио заједницу мужа и жене још од самог стварања. Није, дакле, никаква новина коју нам доноси Христос, а опет, брак је за хришћане тајна којом двоје у Цркви бивају благословени за заједнички живот и све што он носи. Хришћански начин живота не подразумева само неко морално, философско или духовно опредељење. Оно подразумева ангажовање целог човека све време. Нисмо хришћани само у цркви недељом ујутро а потом се враћамо свакодневним обавезама. Тако и хришћански брак подразумева стално ангажовање и рад на изградњи ове благословене заједнице.

Да брак није тек нека успутна ствар у хришћанству говори нам и то што је и сам Христос учинио прво чудо на свадби у Кани Галилејској претворивши воду у вино. Његово присуство на тој свадби говори да је брак благословен, а овај

чин претварања воде у вино, упућује нас на претварање светих дарова коме присуствујемо сваке недеље. Несумњиво је брак у Цркви везан за сведочење Христа и успињање супружника Царству небеском. Ово не значи да заборављамо све оно што живот носи, невоље и радости које нам се свакодневно дешавају, већ да управо све те тешкоће лакше пребродимо, а да радости имају и један виши смисао.

Свадба у Кани Галилејској

О браку можемо много тога сазнати ако погледамо за шта се то молимо приликом ове Свете тајне. „Да буде благословен брак овај као онај у Кани Галилејској; Да им подари целомудрије и пород на корист; Да се радују гледајући синове и кћери; Да им пошаље љубав савршену и мирну и помоћ; Да буду сачувани у једномислију и чврстој вери; Да их благослови на непрекоран живот; Да им Господ Бог наш подари частан брак и постељу неоскврњену... Брак треба да буде чист, место савршене љубави, да у њему буде једномислије, а супружници да имају чврсту веру.“ Ова мољења која упућујемо Богу не подразумевају се по себи, већ су нешто што мора да се изграђује и на чему мора да се ради, а Црква нам даје благослов да у томе истрајемо.

Једна од песама које се певају током Свете тајне брака јесте и тропар Светим мученицима: „Свети Мученици,

МУЖ И ЖЕНА ТРЕБА ДА ИЗГРАЂУЈУ „ДОМАЋУ ЦРКВУ“ И ДА БЛАГОСЛОВ КОЈИ СУ ДОБИЛИ НА ВЕНЧАЊУ УМНОЖАВАЈУ МЕЂУСОБНОМ ЉУБАВЉУ И ПАЖЊОМ

који сте славно пострадали и венце добили, молите се Господу да помилује душе наше“. Ово помињање светих мученика није случајно. Мученици (на старогрчком мартирон – сведок) су заправо они који сведоче Христа. Тако се и брачници позивају да сведоче у свом животу, кроз љубав која их је везала, љубав Христову. Кроз Свету тајну брака супружници бивају позвани да преображавајући свој живот, а тако и читав свет

на боље. Муж и жена треба да изграђују „домаћу цркву“ и да благослов који су добили на венчању умножавају међусобном љубављу и пажњом.

С обзиром на то да је љубав коју су показали Свети мученици идеал брака, празник Младенаца један је од датума који је народ везао уз нововенчане парове. Празнује се 22. марта када Црква прославља четрдесет мученика Севастийских. Једно пастирско подсећање је да овај празник увек пада у време Васкршњег поста, те би требало имати и то у виду. Јасно је да није примерено правити нека велика славља (по ресторанима и слично) већ да би ово требало да буде једно лепо породично подсећање да је пар недавно ступио у заједнички живот и да им се да подршка да радост коју носи сваки почетак продуже у све дане живота.

Нешто пре празника Младенаца, 14. фебруара по новом календару, Црква прославља Св. Трифуна. Овај празник многи пре везују за Дан заљубљених или планетерно познато „Валентиново“. Православна црква Светог Валентина сећа се 12. августа. Свети Трифун, као и Св. Валентин, живео је у 3. веку после Христа на подручју Мале Азије. Имао је дар лечења. Излечио је цареву ћерку, а дарове које је добио је поделио сиромасима и био скромни чувар гусака до краја живота. У време прогона није се одрекао Христа и мученички је страдао 250. године. Свети Валентин је живот посветио тајном венчавању римских војника, којима је било забрањено заснивање породица. Због оваквог свог сведочења мученички је страдао 269. године. Везивање његовог имена за заљубљене по-

Заљубљеност је пролазна, она је стихија, а оно чему би требало да тежимо је љубав која је увек и искључиво слободни избор

чиње у 14. веку на подручју Енглеске, а тек у другој половини 20. века постаје глобални феномен. Црква прославља оба светитеља, али у различито време. Заљубљеност је пролазна, она је стихија, а оно чему би требало да тежимо је љубав која је увек и искључиво слободни избор. Љубав према ближњима, али још више љубав према Богу. Бирајмо шта ћемо славити и обележавати, али немојмо заборавити да пре свега сведочимо љубав делима.

ИКОНА БОГОРОДИЦЕ МЛЕКОПИТАТЕЉНИЦЕ

„Радуј се Богородице Дјево Млекопитатељнице, орадошти нас благодаћу Сина Твојега“

• Отац НИКОДИМ ХИЛАНДАРАЦ

Типикар испоснице Светог Саве у Кареји, Света Гора

ИКОНА
ЈЕ СЛИКА
БОЖАНСКЕ
ПРИРОДЕ,
ОНА ЈЕ СЛИКА
ОВАПЛОЋЕНЕ
БОЖАНСКЕ
ЛИЧНОСТИ,
ОНА ПРОНОСИ
ГЛАВНЕ ОДЛИКЕ
СИНА БОЖИЈЕГ

.

Богородица Млекопитатељница

Икона Богородице Млекопитатељнице позната је од давнина на хришћанском Истоку. По предању, ову икону је лично иконописао Апостол Лука. Иконописана на основу истине Јеванђеља: да је Пресвета Богомајка дојила оваплоћеног Господа Христа као Сина Свога, што је она жена у Јеванђељу исповедила речима упућеним Христу: „Блажена утроба која Те је носила, и дојке које си сисао“ (Лк 11,27).

О тој истини су такође говорили и писали и Свети Оци Источне Цркве. Тако свети Јефрем Сиријски каже, у песмама на Рођењу Христовом: „Из утробе Дјевине изашао је Младенац, и млеком се хранио, и растао је поред деце – Син Господара свега. Света Дјева-Мајка давала је Христу млеко, и Он се као човек

хранио Њезиним млеком. Када се Господ хранио млеко Маријиним, тада је точио живот свему свету“.

За Светим Јефремом певао је о Богородичином дојењу Господа млеком и свети Роман Мелод, а његове и других црквених песника химне о томе ушле су у богослужења наше Цркве и налазе се у црквеним књигама из којих певамо службе Христу и Богоматери. Једна од тих црквених песама исписана је на Хиландарској икони Млекопитатељници у Карејској испосници Светог Саве: „Златоплетени стубе, и дванаестозидни Граде, сунцеточни Престоле, Столицо Цара, несхватљиво је чудо: како млеком храниш Господа!?“ – (Егзапостилар на Успеније Пресвете Богородице).

Сходно овом светом Предању Цркве, настале су иконе Богородице Млекопитатељнице, познате још од старине у Светој Земљи, Сирији, Египту и уопште у православној Византији, затим и код православних Словена, најпре код нас Срба, а онда и код Руса. У Српској Цркви позната је фреска Богородице Млекопитатељнице у Пећкој Патријаршији из времена

Свети Сава

Архиепископа Светог Данила (почетак 14. века) и у Науму код Охридског језера (такође из 14. века) али су оне настале највероватније по угледу на икону Млекопитатељницу коју је Свети Сава донео у Хиландар из Свете Земље.

По усменом предању сачуваном у манастиру Хиландару, данашња Хиландарска икона Богомајке Млекопитатељнице налазила се у Лаври Светог Саве Освећеног, удаљеној двадесетак

километара од Јерусалима. Свети оснивач ове највеће Лавре на Истоку, Свети Сава Освећени, по коме је Свети Сава Српски добио име, пред своју блажену смрт је пророчки говорио окупљеној братији монасима, који су окруживали његов одар, да ће после много времена Лавру походити један монах племићког рода са Запада, по имену Сава, коме они треба као благослов да дају икону Мајке Божје Млекопитатељнице и такође његов игумански жезал.

Од тада је прошло много времена, готово седам векова, и братија памтијаше заповест свога духовног оца, преносећи с колена на колено завештање великог Светитеља. И заиста, почетком

Када је Свети Сава Српски прилазио кивоту у коме су почивале мошти Светог Саве Освећеног, игумански жезал паде са зида пред ноге Светог Саве Српског и поклони му се, а икона Богородице Млекопитатељнице покрену се на свом постољу

13. века, на свом ходочашћу у Свету Земљу, дође из Србије Свети Сава, први Српски Архиепископ и чудотворац, да посети манастир Светог Саве Освећеног код Јерусалима.

Када је Свети Архиепископ Сава прилазио кивоту у коме су почивале мошти Светог Саве Освећеног, игумански

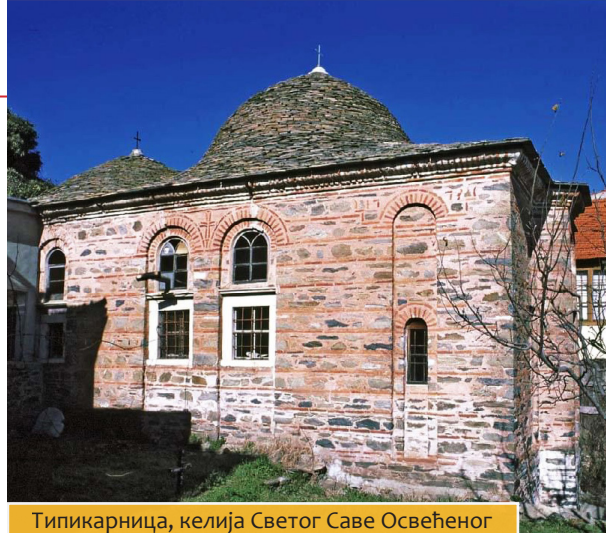

Манастир Св. Саве Освећеног, 5. век

жезал паде са зида пред ноге Светог Саве Српског и поклони му се, а икона Богородице Млекопитатељнице покрену се на свом постољу. Манастирска братија најпре ћутаху, а потом казаше пророчанство Саве Освећеног, у неверици да се оно сада остварује пред њима. Кад год је тих дана боравка у Лаври Свети Сава Српски улазио у манастирски храм, ова се сцена поновљала. Тек после његовог трећег уласка у храм, братија му саопшти завештање духовног Праоца. Пророчанство се, дакле, остварило! Тада су, из љубави и милоште према Светом Сави Српском, а по завештању Преподобног Саве Освећеног, икона Млекопитатељница и игумански жезал поклоњени Архиепископу Српском, а уз њих још и позната чудотворна икона Богородица звана Тројеручица.

На свом повратном путу из Палестине у Србију, Свети Архиепископ Сава отиде прво у Свету Гору у свој манастир Хиландар где остави у неotuђиво наслеђе као најлепши украс, чудотворну икону Тројеручицу, а игумански жезал остави у келији званој Моливдоклисија у Кареји (сада се чува у Испосници-Типикарници Св. Саве у Кареји). Чудотворну икону Богородице Млекопитатељнице Свети Архиепископ Сава је поставио на иконостас келије Испоснице-Типикарнице у Кареји, коју је посветио Светом Сави Освећеном.

Јединствена у православном свету икона Богородице Млекопитатељнице представља Младенца Христа како, држан на рукама Богородице, сиса дојку на грудима Свете Богомајке. Друга знаменитост, везана за ову чудотворну икону, јесте њено место на иконостасу, крај

Типикарница, келија Светог Саве Освећеног

Царских Двери. Мимо обичаја наше Цркве, из велике љубави према Мајци Божјој, Свети Сава је на иконостасу поставио Млекопитатељницу као престо-лну икону на десну страну, где се према канону Православне Цркве поставља икона Спаситеља Христа, коју је зато поставио на леву страну од Царских Двери. Оваквих случајева има још у Православљу.

Овој светој икони Богородице Млекопитатељнице многи благочестиви православни хришћани обраћају се с вером и молитвом, и преко ње од Богомајке и Господа добијају благодатну помоћ за спасење. Нарочито то чине побожни поклоници када дођу у Типикарницу-Испосницу Светог Саве у Кареји.

Нека је Пресвета Богомајка Млекопитаељница на помоћи свима, нарочито српској деци и мајкама.

Тропар

Од Божанскога Духа, вољом Оца, зачала си бесемено Сина Божијег, Који је од Оца без матере пре векова, и од Тебе је нас ради без оца, Њега си телесно родила, и млеком као Младенца хранила. Зато не престај Њега молити: Да нас и сав свет избави од свих беда.

БЕСЕДА НА БОГОЈАВЉЕЊЕ

Славећи Богојављење, ми се сећамо и да се Бог показао људима као Тројица и да се Исус јавио свету као Христос

• СВЕТИ ЈОВАН ШАНГАЈСКИ

Славећи Богојављење, ми се сећамо и да се Бог показао људима као Тројица и да се Исус јавио свету као Христос. Где се јавио Христос? Где је започео Своје дело? Да ли је отишао у град велики и тамо се јавио у Својој Слави? Или се успео на гору високу, а маса од мноштва хиљада је стајала доле и посматрала Га као некакво чудо? Не! Христос је пошао у пустињу, на реку Јордан, где је Јован крштавао народ. Јован је проповедао покајање и позивао грешнике да се, у знак покајања, крсте у Јордану. И ево, као грешник долази и Христос и моли за крштење. Он, у кога не бејаше греха. Уплашио се Јован: „Ти треба мене да крстиш“. „Остави сада“ – одговара Исус – јер тако нам треба испунити сваку правду“.

Адам је гордошћу сагрешио, желео је да се узвиси, да постане попут Бога. А Христос је дошао да испуни правду

Свети Јован Шангајски

Божију, да грех гордости Адамове поправи смиреношћу. Адам је желео да се узвиси пред Богом, а Бог се унизио пред човеком. Христос је сишао у воду и прихватио крштење од раба Својега. Дрхтећи, Јован је положио руку на Владара и Бога својега, а Христос је смирено

Богојављење приликом крштења Исуса Христа

погнуо Своју главу пред њим. Ова смиреност Христова отворила је небо. Тада су се небеса отворила и зачуо се глас Бога Оца: „Ово је Син Мој љубљени, који је по Мојој вољи. Ово је Син Мој, који Себе понизи да би извршио Моју вољу, истински Син Мој, Који се унижава да би човека узвисио“. А Дух Свети је сишао са неба на Исуса, потврђујући речи Оца. Тако је смиреношћу Исус отворио небо и показао људима тајну Тројичности Божанства.

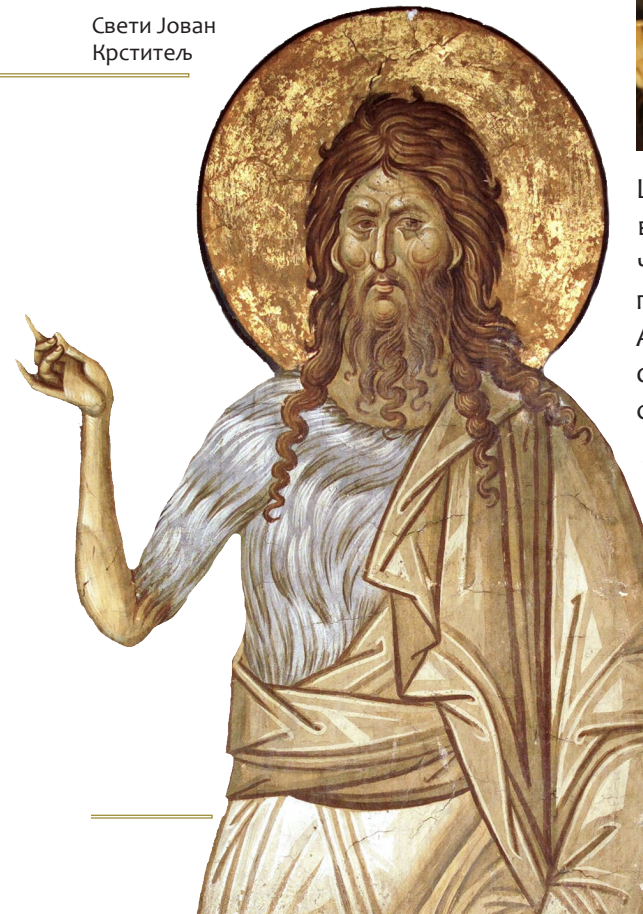
Али, зашто је Он то обавио управо на води, а не на неком другом месту? Сетимо се како је Бог стварао свет. Када је Бог стварао небо и земљу, „земља беше без обличја и пуста, и Дух Божији дизаше се над водом“. Потом растави Бог земљу и воду, али тако да вода ипак остане на сваком месту и нужна свему створеном. Човек не може да живи без воде, нити било каква животиња; посто-

ји вода (влага) у ваздуху; узмимо било где грудвицу земље – и тамо постоји вода; постоји вода и у камену, све и ако нам се чини да је тамо нема, па ипак, она постоји и тамо и, када Бог пожели може је ослободити из њега, као што је и учинио за време Мојсија. „Господња је земља и што је год на њој, васељена и све што живи у њој. Јер је Он на морима основа и посред река утврди је“ (Пс.24,1-2). „Небеса бише одавно и да је земља из воде и од воде саздана Божијом речи“, пише апостол Петар. „Од којих тадашњи свет, водом потопљен, пропаде“ (II Пет. 3,5-6).

Када је човек сагрешио навучао је гнев Божији не само на себе него и на читаву природу. Човек је круна Божијег стварања; он је постављен за цара природе. А када цар постаде непријатељ Цару другоме, тада и читаво царство његово постаде непријатељско царство.

**ГОСПОДЊА ЈЕ ЗЕМЉА
И ШТО ЈЕ ГОД НА ЊОЈ,
ВАСЕЉЕНА И СВЕ ШТО
ЖИВИ У ЊОЈ, ЈЕР ЈЕ ОН
НА МОРИМА ОСНОВА
И ПОСРЕД РЕКА
УТВРДИ ЈЕ**

Казна је била намењена не само човеку него и свему створеном /твари/. „Јер знамо да сва твар заједно уздише и тугује до сада“ (Рим. 8,22). Али, „твар се покори таштини (не од своје воље него за вољу онога који је покори)“ (Рим. 8,21-22).

Свети Јован
Крститељ

Зато опроштење кривцу ослобађа и створено од робовања пропадљивом. „Уништена ће бити ова природа пропадљива и преобразиће се у ново небо и нову земљу, где правда обитава“ (II Пет. 3,12-13). Да би се омогућила ова промена, да би се природа припремила за непропадљивост која ће наступити после судњег дана, Христос је дошао на воде Јордана. Уронивши у Јордан, Христос је посветио не само воде Јордана него и читаву водену природу, као што и кличе

Црква у својим песмама: „Христос се јави да Јордана освети воде“ (Претпразнични тропар). „Данас се водена освећује природа“ (Тропар при Исходу на Јордан). А пошто се вода свуда налази, онда је осветивши воде Христос тиме осветио све створено, читаву васељену. Христос је припремио природу да би и она осетила добре последице од жртве коју је Он дошао да принесе. Али, не само то, Он је води дао моћ да опере људске грехе. Крштење Јованово је било само знак покајања. Хришћанско крштење јесте ново рођење, опроштај свих грехова. Водом је казнио Бог грехове првог света и уништио

Манастир Давидовица, 13. век

га је водом у потоку. Водом сада спасава Бог људе кроз Тајну крштења.

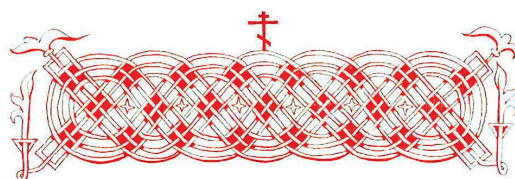
Тако је Христос на водама Јордана уништио главу змије, како се то поје у црквеним песмама, главу оне змије која је преварила Адама и Еву, али је била побеђена смрешошћу Исусовом, – открио је људима да је Бог Тројица – осветио воду, а са водом припремио и све створено за прихватање речи опроштаја и за непропадљивост.

И тада је, издржавши још једну борбу са ђаволом у пустињи, Христос кренуо да припрема људе за царство будуће и почео је своју проповед речима: „Покајте се, јер се приближило Царство небеско“ (Мт. 4,17), или како стоји у другом Јеванђељу: „Испунило се време и приближило се царство Божије: покајте се и верујте у Јеванђеље“ (Мк. 1,15). До тада је Јован Крститељ проповедао покајање, припремао пут Господу. Сада Сам Господ

вече људима: „Покајте се“. Тај глас је намењен не само људима који су живели у Христово време већ се тим речима Христос обратио свим људима у свим временима и вековима. И ми смо слушали те речи из Јеванђеља. Док још нису утихнуле празничне песме Богојављења, оне нас подсећају да се приближава време покајања. Будимо пажљиви! То нису речи пророка или анђела него Самога Господа. Покајаћемо се и у посту, који долази, настојаћемо да победимо наше страсти и добијемо опроштај грехова, да бисмо у будућем веку ушли у непропадљиво Царство које је припремио Господ. Амин.

Битољ, 1928. године

• Извор: православље.ру

СПРЕМНОСТ ЗА ЦАРСТВО БОЖЈЕ

Милост долази од неког од кога се то не очекује, и ближњи може увек да буде изазов за наш поглед на свет

Господ Исус
Христос на
престолу

• Презвитер ВЛАДИМИР ПЕКИЋ

У Еванђељу по Луки налази се карактеристична прича о милостивом Самарјанину. Она представља Христов одговор на дијалог са законцима који желе да провере исправност његових ставова спрам Торе, тј. старозаветног закона (Лк. 10, 25-37). Питање које Христос поставља законик, а тиме и читаоцима, јесте ко је мој ближњи? Иако постављено од стране законика, не би се могло рећи да је законик на крају остао задовољан одговором који му је Христос понудио кроз причу о Самарјанину. У овој причи ближњи је неко ко је неочекиван и наметнут спољашњим околностима. Баш та чињеница и говори колико устаљене представе о томе да је ближњи неко ко човеку одговара по његовим мерилима, нису исправне. Најпре, милост долази од неког од кога се то не очекује, и ближњи може увек да буде изазов за наш поглед на свет.

Чињеница да је ближњи изазов, али и да се преко њега показује однос према

животу, односно вери, поново се појављује у извесној мери и у Христовој параболу о царинику и фарисеју (Лк. 18, 9-14). Сама Христова параболa је кратка. Говори о два човека који улазе у јерусалимски храм да се моле. Један је фарисеј, а други цариник, тј. порезник. Фарисеји су били део групације која се трудила да живи доследно по правилима Торе, и њихов утицај је био велики међу народом. Иако је њихов начин живота био у функцији узора другима, они су се одељивали не само од незнабожаца, већ и од већине својих сународника не би ли на тај начин сачували обредну чистоћу. Њихово мишљење је било да сви треба да држе стање чистоће како је било заповеђено свештеницима храма. Цариник је имао задатак да прикупља порез од становника за Римску империју. Постојале су детаљне листе по којима су они наплаћивали порезе. Из разлога што то чине за окупациону власт, као и што се користе и краду од већином сиромашног и потлаченог народа, стичући тако материјалну и друштвену моћ, били су омражени а њихова служба синоним за грешни начин живота.

У причи коју износи апостол Лука, фарисеј се моли тако што наводи своју праксу побожности, поредећи себе са другима који не живе у складу са њом. Наиме он каже: „Боже, хвала ти што нисам као остали људи: грабљивци, неправедници, прељубници или као овај цариник. Постим двапут у седмици; дајем десетак од свега што стекнем“ (Лк. 18, 11с). Цариник, пак, уопште не примећује друге људе, не жели ни да погледа око себе а камоли ка небу, и говори: „Боже,

Фарисеј и цариник

милостив буди мени грешноме“ (Лк. 18,13). Овом причом Црква започиње припремне недеље пред Васкршњи пост. Оно што одмах долази до изражаја јесте положај који заузимају у храму фарисеј и цариник као и речи које упућују Богу. Зато Црква у својим песмама које су својеврсна тумачења ових еванђелских стихова наглашава да је фарисејева молитва лицемерна, надмена, осуђивачка и ниподаштавајућа. Рекло би се да је он стао у храм не да се моли, него да се хвали пред Богом и другима, те да њему Бог и не треба. Сам је све извршио. Цариник, са друге стране, стоји подаље („издалека“) и бијући се у груди са вапајем и дубоком понизнишћу тражи милост Божју. Он нема чиме да се пред Богом похвали.

Милостиви Самарјанин

Фарисејево понашање је често размевано као лицемерно док би цариник био пример искрености. Проблем који се ту појављује јесте да, осим што стоји испред свих у храму, фарисеј не објављује другима своје подвиге. Нема разлога да се сумња да оно што је он набројао да чини – пости два пута у седмици и даје десетак од свега што стекне – заиста и испуњава. У том случају лицемерство као особеност фарисејевог понашања отпада. Цариник тражи од Бога да га очисти (ἰλασθῆντί) његове грехе, тј. да му буде милостив. Али који греси су у питању? Може бити да је сам лично потрешен због неуспеха у нечему што је за читаоца непознато. Другим речима, то може личити на оне уобичајене изјаве које се чују код људи: „Грешан сам, нема ко

није, али, ето, не могу сад ничега посебно да се сетим“. Још једна битна ствар је та да се обојица обраћају Богу у себи. Околина не зна за шта се они моле. Ипак, оквир за тумачење приче даје апостол Лука тако што каже да је Господ изговара да би оне који мисле о себи да су праведни и ниподаштавају друге. Управо то указује на везу са причом о Самарјанину. Јер као што је за јеврејског законика неприхватљиво да му ближњи буде неко нечист и отпадник од вере, тако је и за неког ко себе сматра праведником, сваки други човек испод њега, па тако неподесан да буде ближњи.

У причи се заправо карактери и једног и другог актера откривају кроз њихов однос према окружењу, тј. људима који се заједно са њима моле у храму. Тај однос је у причи приказан као унутрашње стање оба лика јер се открива кроз унутрашњи говор. Фарисеј стоји испред свих, одвојен, али са намером да буде виђен и да на тај начин истакне своје неприпадање народу Божјем. Заправо за њега тај народ није исто што и он. Он у њима види грабљивце, прељубнике, коначно и самог цариника који представља врхунац отпадништва са којим он мање-више све поистовећује. И Богу, „благодари“ што није као они, већ је неупоредиво бољи. Цариник такође стоји одвојен од народа. Он „издалека стајаше“ што указује на то да себе не сматра делом народа који се моли Богу. У другима око себе он види неупоредиво боље људе и зато из осећаја понизности и срама удара себе у груди знајући да му једино милост Божја може даривати да буде део тог народа.

Братство цркве Светог Марка у Београду

Мотив односа према другоме присутан је и у причама о богаташу и Лазару (Лк. 16, 19-31) и удовици и неправедном судији (Лк. 18, 1-8). Разлог је што однос према другоме, по апостолу Луки, јесте кључан за процену приправности за Царство Божје. Став који заузимају актери према другима заправо указује на то да онај ко није спреман да прихвати другог, него да га омаловажава, није подесан за Царство Божје, макар живео и више него што правила побожности од њега захтевају. Због тога Црква великопосни период и почиње овом причом, желећи да покаже да смисао поста није у држању правила, како то чини фарисеј, него у свести да пред Богом „сви застранише и заједно неваљали посташе: нема га који чини добро, нема баш ниједнога“ (Рим. 3,12) и да једино што човека оправдава јесте милост сматрајући друге људе већима од себе. Управо онако како чини цариник.

Молећи се Богу, он показује да спознаја властитог греха неминовно води човека ка скромности, понизности и смирености, што отвара један другачији поглед на људе и свет око себе. Управо томе треба да води Васкршњи пост – усвајању погледа какав има Бог према свему што је створио као и сваком човеку, што има врхунац у голготској жртви Господа Исуса Христа и његовом преславном Васкрсењу. Пут ка Царству је пре свега унутрашњи пут који се осваја кроз подвиг поста као начина да се увиди потреба за одустајањем од самољубља зарад смештања у своје срце Христа, а са њим и свих оних које он својом љубављу милује.

Онај ко није спреман да прихвати другог, него да га омаловажава, није подесан за Царство Божје, макар живео и више него што правила побожности од њега захтевају

ТАЈНА БОЖИЋА У 21. ВЕКУ

Бог се јавио у телу, колико нас се то и данас тиче?

• ЊЕГОШ СТИКИЋ, асистент на ПБФ

Сав Стари Завет представља једне „Предблагости“ о доласку Месије, Спаситеља света. Нарочито су пророци наговаштавали овај догађај. У Новом Завету, пишући своје Јеванђеље, јеванђелист Матеј се позива на чувено Исаијино пророштво:

„Ето, девојка ће затруднети, и родиће сина, и наденуће му име Емануил (Ис. 7, 14). На то Матеј додаје и смисао

овог имена: „што ће рећи; с нама је Бог“ (Мт. 1,23).

Да бисмо додирнули мало у ову тајну, морамо се вратити првом Божићу. У питању је догађај, који се десио пре више од 2000 година на маргинама света и историје, једне тихе звездане ноћи, у стајској пећини на пољу, где се збило Витлејемско изненађење које је Бог приредио човеку.

Један од отаца Цркве из 1. века, Св. Игнатије Богоносац, епископ древног града Антиохије, савременик и ученик светих апостола, очевидац и директни слушац апостолског искуства, у својој посланици Ефесцима, вели нешто веома карактеристично. Он каже како су од кнеза овога света (од нечастивог), биле сакривене, „три јавне тајне које су у тишини Божијој учињене“: девственост девојке Марије, њено рађање Христа, и смрт Господња (као увод у васкрсење и уништење смрти).

Три мудраца са Истока

Ове три тајне су заправо делови једне тајне Христове, плана Божијег о спасењу света, који је, како кажу свети оци, Бог Отац открио само Сину и Духу, а сакрио и од анђела.

План спасења света почиње од догађаја Благовести, када је архангел Гаврил био послат једној девојци Марији, из рода Давидова, да јој објави благу, радосну вест, да ће на чудесан начин затруднети и да ће родити, ни мање ни више, него Сина Божијег – Спаситеља целог света.

И то је био тренутак када је Дух Свети, који све освећује, сишао на Дјеву Марију, осветио њено тело и очистио од првородног Адамовог греха, који је наслеђивао сваки човек, као Адамов потомак, кроз своју палу људску природу. Како, дакле, тумаче оци Цркве, сам Логос – Син Божији начинио је од њеног тела себи тело, уселио се у њену утробу на надприродан начин и отеловио се. Зато свакога дана у богослужењима, нарочито на литургији, исповедамо у Цркви кроз Символ вере да се Син Божији оваплотио од Духа Светога и Марије Дјеве.

Изворна сведочанства овог чудесног догађаја добијамо у Јеванђељима Матеја и Луке. Оба историјски описују догађај, док ап. Јован у свом Јеванђељу из другог угла саопштава богословску истину да је Логос – Син Божији постао тело: „И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине“ (Јн. 1,14).

Велики оци Цркве, међу којима су Иринеј Лионски (2. век) и Јован Дамаскин (8. век), који је написао већину химни и

Рождество Господа Исуса Христа

песам Божићне службе, праве величанствену и дубоку паралелу стварања света и рођења Христовог, које називају и другим или новим стварањем света.

И шта они кажу? Као што је Дух Божији, у почетку стварања, лебдео над водом, осећујући сву твар, тако је осенио и пресвету Дјеву на Благовести пре оваплоћења, о чему је Гаврил благовестио Марији: „Дух Свети доћи ће на тебе, и сила Вишњег осјениће те; зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божији“ (Лк. 1, 35).

Исто тако, као што је први човек Адам од девичанске чисте земље, која није још обрађивана, начињен рукама Божијим, тако је и Логос – Син Божији, од девичанског, освећеног тела увек – Дјеве Марије узео и Сам начинио тело у њеној утроби. И будући одувек Бог постао је, у наше време (у историји) и човек.

Међутим, пошто је тај први човек Адам пао у грех, због непослушности према Творцу, он је протеран из раја. Када је дошла пуноћа времена, како вели ап. Павле, по одлуци Божијој, Отац шаље свога Сина Јединородног да нам сада дарује усиновљење, да управо Он буде Нови Адам, који ће извршити дело Божије и показати, за разлику од старог палог Адама, шта значи послушност Оцу.

И како је онда коначно јавно обзнана свету та скривена тајна Христова, обављена „у тишини Божијој“? Св. Игнатије Антиохијски слично божићном тропару описује и тумачи тај догађај:

„Једна звезда на небу засија више од свију звезда и светлост њена беше неизрецива, и њена новина изазва изненађење, а све остале звезде, заједно са сунцем и месецом, постадоше хор овој Звезди, док она зрачаше светлошћу сво-

јом изнад свих. И би узбуна: откуда ова новина, њима неслична! Отуда се раздрешиваше свака магија, и раскидаше се свака свеза зла, незнање, идолопоклонства престајаше, (...) јер се Бог као човек појавио, за новину живота вечнога (...) Зато се одасвуд све потресало, јер се припремало уништење смрти!“ Пазите! Само што се Син Божији родио, већ се све потреса унапред, самим Његовим доласком, због будућег васкрсења и победе над смрћу.

Чудесном звездом, којом је „небо свима разгласило попут уста“ неизрециво рођење Бога, дозвоао је Бог три мудраца са Истока, који доносе најплеменитије дарове Спаситељу света: „чисто злато – као Цару векова, тамјан – као

„Дух Свети доћи ће на тебе, и сила Вишњег осјениће те; зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божији“ (Лк. 1, 35).

Богу свега, смиру – као тродневном мртвацу – Њему бесмртноме“. Како тумачи Св. владика Николај, кроз мудраце и њихове дарове све најдревније и највеће незнабожачке цивилизације Истока (и човечанства уопште) принеле су Спаситељу оно најфиније, најузвишеније, најплеменитије из ризница философије, духовности, блага, уметности, живота.

Зашто је дошао Бог и одабрао оно што је далеко ниже и неславније од Њега, да се поистовети са човеком, створењем ограниченим, несавршеним, палим и смртним? Зато што је једино Онај, који је одувек у наручју Очевог могао суштински вратити палог човека назад Оцу, и то не било како, већ личном жртвом, из највеће љубави, правећи снисхођење какво је било несхватљиво и самим анђелима и људским мудрацима. Син Божији, дакле, не само да се није родио достојно човека, већ Бог и Цар свега рађа се у условима недостојним и људи, у сточним јаслама. Падом првог човека Адама, човек и људска природа постали су грешни, страдални, пропадљиви и смртни; запрљана је и замагљена икона Божија, образ Божији и подобје по којима је створен човек. Човек није у стању сам, својим моћима, да се извуче из овога пада и проклетства, које је сам себи непослушношћу наметнуо. Беспочетни, бесконачни, нестворени, бесмртни, савршени, несмествиви и неограничени Бог, себе унижава и рађа се као човек, поистовећујући се са нама, примајући оно што је неупоредиво мање и безвредније од Њега, да би нама даривао оно што је неупоредиво узвишеније и савршеније у сваком смислу од човека. Доласком Сина Божијег човек није само враћен у стање првобитне лепоте, већ је добио неупоредиво више. У Сину Божијем, који је постао човек, добио је дар усыновљења и обожења. Једну од најчувенијих дефиниција ове реалности саопштава нам Св. Атанасије Александријски, отац из 4. века: „Бог је постао човек, да би човек постао Бог“. Бог се оваплотио да би се човек обожио.

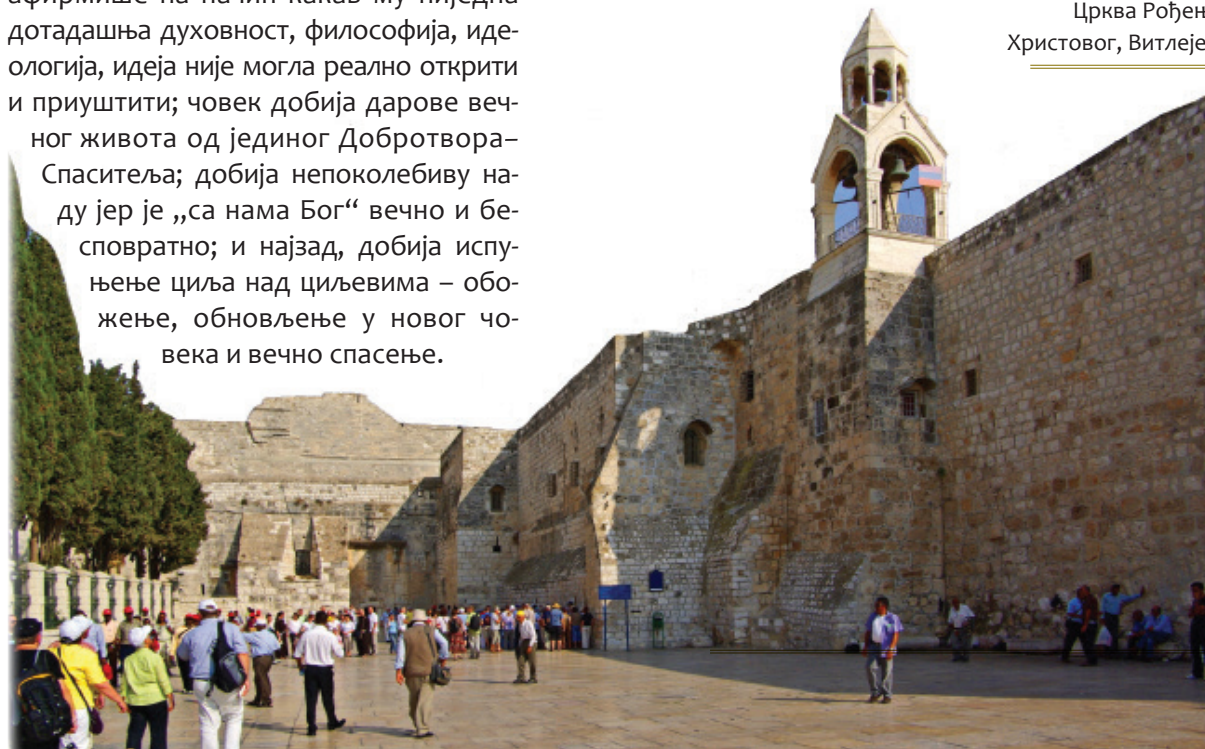

Због тога, како вели божићна богослужбена химнографија, тајна Божића – рођења Спаситеља Христа као човека, доноси свету „изобиље благодати“: славе и радост, који немају свој крај; незалазну светлост Сунца Правде, која открива истину свега и руши сваку заблуду; коначно измирење и неразрушиви мир између Бога и људи, човека са собом и са другим човеком; правду божанску којом човек коначно може да се уздине изнад неправде греха и да се афирмише на начин какав му ниједна дотадашња духовност, философија, идеологија, идеја није могла реално открити и приуштити; човек добија дарове вечног живота од јединог Добротвора – Спаситеља; добија непоколебivu наду јер је „са нама Бог“ вечно и бесповратно; и најзад, добија испуњење циља над циљевима – обожење, обновљење у новог човека и вечно спасење.

Чежњу за свим овим аспектима тајне Божића препознајемо, нарочито, у овим данима као тиху слутњу, ишчекивање чуда, као наду и вапај за утехом, љубављу и топлином, а све то кроз: атмосферу славља; естетику и украшеност свега у бљештавом декору и сјају; дубоку потребу за измирењем, повезаношћу, љубављу, топлином; надања о праведнијем, мирнијем, достојанственијем животу, о срећнијој новој години и будућем животу; културу даривања и изненађења; спољашња обновљења и промене старих модела, лоших навика, „окретање новог листа“ у новој години, итд.

Све ово могу бити неосвешћени вапаји творевине која уздише и „очекује да се јаве синови Божији“, синови светлости, јер заслужује нешто неупоредиво узвишеније. Заслужује „децембар, када ће се утихнути лампиони, а засветлети људи“ (Чарлс Буковски).

Црква Рођења Христовог, Витлејем

Звезда, означава место рођења Исуса Христа

Тајна Божића, онаг у 1. веку, иста је као и овога у 21. веку (дезорјентисаном пандемијом, новим поделама и сукобима, економским осцилацијама, неутаживим духом конзумеризма и слично). Порука такође. То је тријумфална, слављеничка истина да је „Са нама Бог“ – Онај, који је имао поверења у људе. Ту истину веома људски искрено у роману Селме Лагерлоф *Божићни гост*, доживљава један лик, који каже: „Када је Господ одлучио да међу нама грешницима остави мало дете, и то не било које, већ свог сина, онда како да и ја не помогнем бар једноме човеку...“ Као да тиме каже – како да и ја онда немам поверења у људе и не оправдам Божије поверење? И није више питање и дилема да ли је са нама Бог. Бог рачуна на човека, има поверења у њега, и он је трајно са нама. Једина суштинска дилема човека остаје још од оних дана после првог Божића. Да ли ми имамо поверења у Њега и да ли смо и колико и ми са Њим?

ИСПОВЕСТИ
БОЖАНСКЕ ЉУБАВИ

1

Твоје место
у мом срцу,
моје је срце цело
само за Тебе
ту је место.

Мој дух Те држи
између коже и костију.

Видиш,
ако Те изгубим
нема ни мене.

2

Када покушам
да сакријем
кога волим,
моја подсвест
сузама излива
све што кријем.

3

Твој дух
измешао се
са мојим,
као амбра
с мошусом
мирисним.

Ако Те дотакну,
додирују мене.

Ти си ја,
нема
више
растанка.

4

Твој лик
у мом оку
Твоје име
на мојим уснама,
Твој дом
у мом срцу.
Реци:
где се кријеш?

Ал Халаџ
Ирак, 858-922.

Тропар Светом Марку
Глас 3.

Свети апостоле и
еванђелисте Марко,
моли Милостивог Бога
да опроштај грехова
подари душама нашим

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЦРКВЕ СВЕТОГ МАРКА

Недељом и празником (црвено слово)

Света Литургија 9:00

Суботом

Јутрење, у наставку Света Литургија 7:00

Бденије 17:00

Радним даном

Јутрење 7:00

Вечерње 17:00

Четвртком

Јутрење, у наставку Света Литургија 7:00

Акатист Пресветој Богородици 17:00

Бденије

Уочи недеље и празника 17:00

Духовна трибина

Четвртком 18:00

Хор цркве Светог Марка:

Деспот Стефан Лазаревић

.....

ЦРКВА СВЕТОГ МАРКА

на друштвеним мрежама

Crkva Svetog Marka

crkvasvetogmarka

Електронски извори
фотографија

/ [wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)

/ [pixabay.com](https://www.pixabay.com)

/ [spc.rs](https://www.spc.rs)

